

BÉCSI POSTA

A BORNEMISZA PÉTER TÁRSASÁG KULTURÁLIS ÉRTESÍTŐJE

Új sorozat, IX. évfolyam, 7. (71.) szám

Bécs, 2014 október

Sándorné Bogáth Margit

A XXI. századi ember lelki vívódásai a művészetekben, az irodalomban, a pszichológia tükrén keresztül

Már kétezerháromszáz évvel ezelőtt Arisztotelész megállapította, hogy az ember minden másnál jobban vágyik a boldogságra. Míg a boldogságot önmagáért keressük, összes többi célunk – legyen az egészség, szerelem, szépség, pénz vagy hatalom – csak azért fontos, mert bízunk benne, hogy hozzásegít bennünket a boldogsághoz.

Az irodalom a maga eszközeivel évszázadok óta mutatja, hogy a boldogság nem olyan állapot, ami csak úgy megtörténik velünk, és nem kapcsolatos a szerencsével, a véletlennel, nem vásárolható meg, s hatalmi szóra sem következik be.

Nem függ a külső eseményektől sem, de attól igen, hogy hogyan értelmezzük a világot, önmagunk belső lényének működését, kapcsolataink és kríziseink megoldásának lehetőségeit.

Az irodalmi műveket olvasó, önmaga számára válaszokat kereső ember azonosul a lélek bonyolult útvesztőivel, s saját lelki tartalmainak kivetítőjévé válik. Viktor Frankl osztrák pszichológus az "Emberi élet értelmének keresése" című könyvében írja:

"Ne akarj mindenáron sikeres lenni – minél inkább célul tűzöd ki a sikert, annál biztosabban elkerül. A sikert nem lehet üldözőbe venni, ahogy a boldogságot sem!"

Ahogy a boldogság, ugyanúgy a szeretetvágy is mélyen az emberi természetben gyökerezik. Az elszigeteltség, a velünk gonoszkodó félelmek, mindennapi szorongásaink és hamis illúzióink eltávolítják tőlünk a viselkedésünk és mentális folyamataink megértésének lehetőségét, s egyben nehezítik az érzelmek világában való közlekedésünket.

Az ember alapvető lelki és alkati, temperamentumbéli jellemzői alig változtak az évszázadok során, hisz itt van velünk a szeretet, az irigység, a gyűlölet, a káröröm, a féltékenység, önzetlenség, s megannyi csodálatos és gyarló tulajdonság. Az irodalmi művek több száz évvel ezelőtt és ma is az emberi gondolkodás, a lélekben dúló küzdelmek, a minket segítő vagy zaklató gondolatok bemutatásán keresztül tükröt tartanak elénk, azonosulást, és elhatárolást segítenek, vigasztalnak és az élményeken keresztül életünk tartalmas megélésére biztatnak.

Előadásomban a kutató-tanító és a pszichológusi hivatást gyakorlatban művelő szakember, terapeuta élményein és letisztult pszichológiai tapasztalataim keresztül szeretném bemutatni a művészet irodalmi erejének és a pszichológia tudományának lehetőségeit. Gondolataimat a kor csapdáiban vergődő, személyiségének határait és mélységeit kereső ember számára útmutatásként, a saját út megtalálásához való hozzájárulásként szeretném átadni.

A tartalomból:

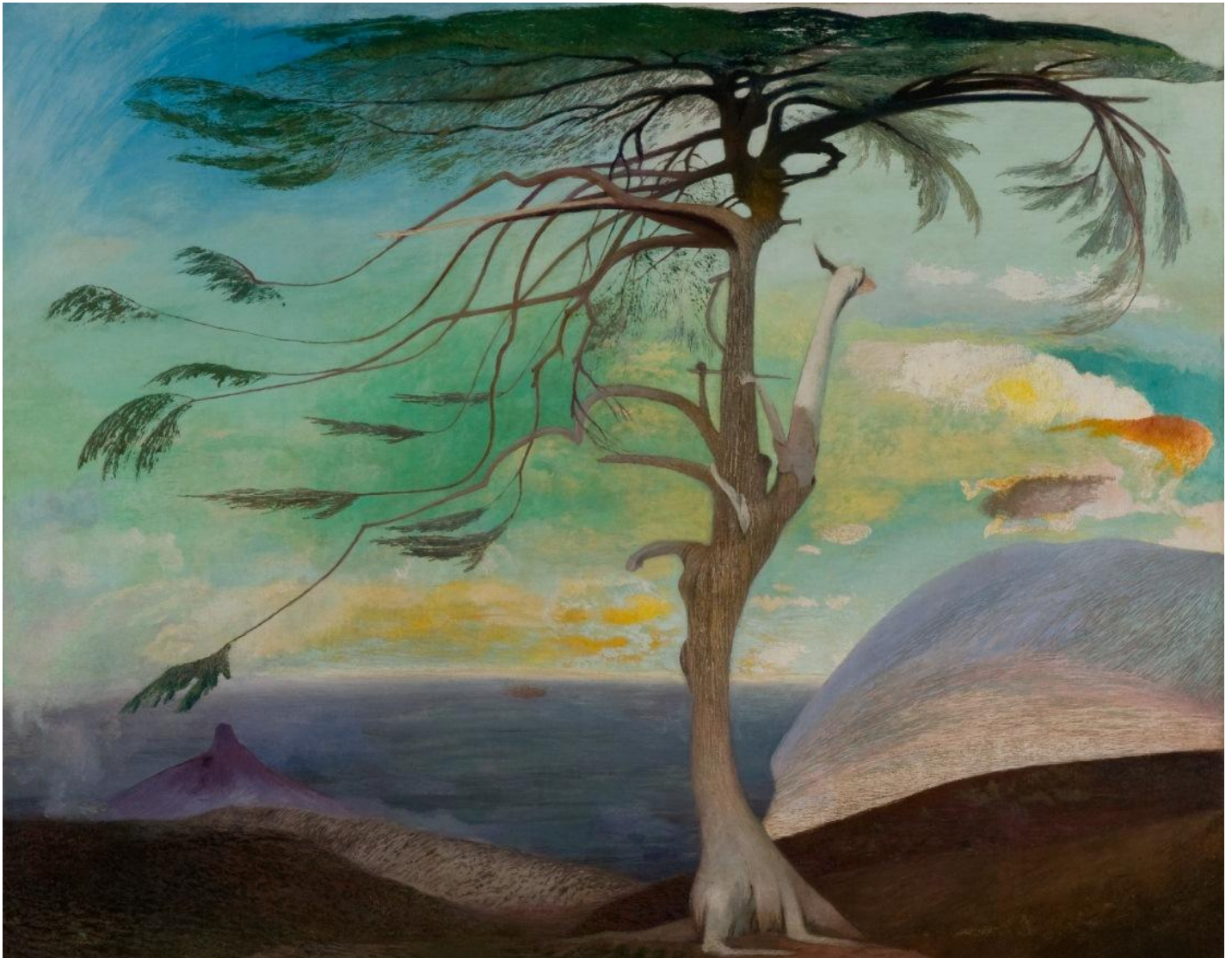
MEGHÍVÓ:
Sándorné Bogáth Margit:
"A XXI. századi ember lelki vívódásai a művészetekben, az irodalomban, a pszichológia tükrén keresztül",
november 9., 17:30
(3. oldal)

Máglya -
Dragomán György új
regénye elé
(4.-5. oldal)

Patrick Modiano
2014 - irodalmi Nobel-díj
(6. oldal)

GYERMEKEK OLDALA:
Benedek Elek:
Backa vára
(7. oldal)

FIGYELŐ:
kiállítások,
koncert,
színház,
impresszum
(8. oldal)

Csontváry Kosztka Tivadar: A magános cédrus (1907)

Miről szeretnék beszélni?

- az életünkről alkotott képzeleteinket és élményeinket meghatározó pszichológiai erőkről, a modern pszichológia lelki élettel kapcsolatos alapvető kérdéseiről
- kor emberének fenyegető tünetei, a teljes élet megélését akadályozó jelenségek
- a pszichológia módszerei, a pszichoterápiák és egyéb módszerek a segítség szolgálatában
- az irodalom és a pszichológia történeteinek mondanivalója : a férfi és a nő, a család, az egyén és a közösség, a függő és független, a szabad és béklyóba kötött ember megszabadulási kísérleteiről

Amit el szeretnék érni:

A velem együtt kalandozó, irodalmat és pszichológiát kedvelő, vagy csak kíváncsi közönség számára szeretném elmondani hogy felül lehet emelkedni a szorongásainkon, a félelmeink eltüntethetők, függőségeink hálója széttephető, szabadságunk kivívható, az öröm, a boldogság pillanatai megszerezhetőek!

MEGHÍVÓ

a Bornemisza Péter Társaság novemberi rendezvényére

Sándorné Bogáth Margit

irodalomtanár, pszichoanalitikus, pszihoterapeuta

A XXI. századi ember lelki vívódásai a művészetekben, az irodalomban, a pszichológia tükrén keresztül

FIGYELEM! A HÓNAP MÁSODIK VASÁRNAPJÁN!

2014. november 9.-én, d.u. 17:30 órakor

Az előadás helyszíne: Bécs 6., Capistrangasse 2/15

Sándorné Bogáth Margit 1952. október 6.-án született. Tanulmányait a Berzsényi Dániel Tanárképző Főiskola népművelés-magyar szakán kezdte, majd az ELTE bölcsész tudományi karán a pszichológia, filozófia és a népművelés terén szerzett szakképesítést.

Életpályája során Magyarország számos egészségügyi, szociális és tanügyi intézményében dolgozott pszichológusként és pszichiáterként, tanácsadóként és nevelőként.

Kutatási területei:

A változás szerepe a személyiségfejlődésben; Serdülő, ifjú és időskori devianciák;

A gyász és a gyászmunka pszichopatológiás következményei; Az erőszak szerepe a személyiségzavarokban; Az emlékezet

sajátosságainak és azok pszichológiai következményeinek kutatása; A felnőttek képzésének módszerei.

Válogatás a publikációiból:

Pszichoterápiás alapismeretek (Tanulmányi Vázlat, BDF, Szombathely, 2001.)

Pszichológiai útmutató I. – II. (Távoktatás felnőtteknek, Szombathely, 1999. – 2000.)

Esettanulmányok (Egészségfejlesztő mentálhigiénés füzetek, Szombathely, 1999.)

Művelődés a munkahelyeken (BDTF, 1998.)

A mentálhigiéné napjainkban (OMPI, 1997.)

Az emlékezet sajátosságai, önéletrajzi leírásokban (BDTK Tudományos Közlöny, 1994)

Csak a bűnös ég el, a bűne él tovább

Dragomán György új regénye elé

"Áttörni az értelem rácsait. Nem az ürbe jutni – a szabadságba. Mindenki szép, és minden szép ott. Minden, mindenki jó ott és igaz" (Pilinszky, 1974). De mi van, ha mégsem minden és mindenki? Mít kezd az ember az addig utópiának tűnő, sűrű, ragacsos szabadsággal, ami úgy nehezedik a vállára, mint egy benzinnel meglocsolt, kiszuperált autógumi? Mi történik, ha hirtelen többféle szappanból is választhat a hipermarketté előléptetett vegyesboltban? A hét könyve az utóbbi évek legjobban várt regénye, Dragomán György fiktív Erdély-trilógiájának második darabja, a *Máglya*.

Előző könyvéhez, *A fehér királyhoz* hasonlóan Dragomán ismét gyerekhangon szólaltatja meg a történetet. Hőse, Emma 13 éves, vagyis mindössze két évvel idősebb Dzsátánál, ám ez a két év egy kamaszodó lány és egy kiskamasz fiú közt szinte generációs szakadéknak tűnik. Emma határozottabb és öntudatosabb, már az első oldalakról egy tüzes tekintetű, karakán kislány néz vissza ránk, aki füsskabátban egyensúlyoz gyerekkor és felnőttlét határán. Néhány hónappal ezelőtt autóbalesetben veszítette el szüleit, a gyász pedig egy lépéssel közelebb lökte a felnőttek komoly, végleges világához. Intézetben él, ahonnan sosem látott nagymamája veszi magához, ám összecsiszolódásuk nem

zajlik zökkenőmentesen. A lány mindig tudja, mit akar, és olyan erősen dolgozik benne az igazság- és szabadságérzet, hogy bárkinek nemet mer mondani. Dragomán Emmájának hangja intenzív, és megdöbbenően hiteles, elhisszük menstruációs fájdalmait, szerelmi bánatát, látjuk anyja kedvenc, csengőbongó hajgumiját a sután összefogott lófarookban. Egész lényét az emlékezés és az identitáskeresés mozgatja, szinte erővel kényszeríti magát, hogy felidézze halott szülei arcát, közben kamaszproblémákkal küzdve próbál beilleszkedni az őt körülvevő világba. Egy olyan világba, ahol nem néhány hónapos árvasága jelenti a legnagyobb változást.

A diktatúra tombolása után Dragomán egy diktatúra romjairól mesél, ahol a szabadság még friss és meleg, ahol még látszik a falon a fejbe lőtt diktátor portréjának sötét nyoma, ahol még nem rozsdált be a titkosrendőrség kapuját áttörő teherautó páncélborítása. Az első két Dragomán-regény a szabadság hiányával foglalkozik, és bár a *Máglyában* épp a szabadság lesz a rendszer ellen lázadók jutalma, valami mégis hiányzik. Annak képessége, hogy együtt tudjanak élni vele - így lesz a jutalomból szinte azonnal teher, amibe sokkal nehezebb beleszokni, mint az elnyomásba. A teher önbíráskodásba fordul, és ahogy közeledünk az utolsó oldalakhoz, úgy válik a regény egyre inkább a pusztítás könyvévé. Látszólag csak Ré, Emma barátjának, Péternek vadászsólyma képes szabadon szárnyalni a romok felett, ám ő is visszatér a kézhez, amit megszokott. Péter "sokszor azon szokott gondolkodni, hogy vajon Ré tudja-e, hogy elmehetne, tudja-e, és azért jön vissza hozzá, mert vissza akar jönni, vagy egyszerűen csak azért, mert nem tudja, hogy mást is tehetne."

Minél többen hiszik el, hogy a szabadság azt jelenti, hogy az ember bármit megtehet, annál többen próbálnak elpusztítani mindent, aminek köze van a régi rendszerhez -- az elvtárs portréjának megsemmisítésétől pedig nagyon gyorsan eljutnak a felelősök (vagy feltételezett felelősök) máglyára vetéséig. Emma az egyetlen, aki érti, hogy szabadság és szabadság között milyen óriási a különbség.

"A fájdalom segít emlékezni, de úgy, hogy mégem csak a fájdalomra emlékszünk, hanem mindenre, mert muszáj mindenre emlékezni, mert csak az van, amire emlékszünk, amit elfelejtünk, az nincs többet, eltűnik a múltból, eltűnik a világból" – vallja a nagymama, akinek kétszer már sikerült minden rosszat kitorölnie saját múltjából, világából. Emma érkezése miatt viszont kénytelen ismét felfejti a történeteket - fájdalmas, jelen

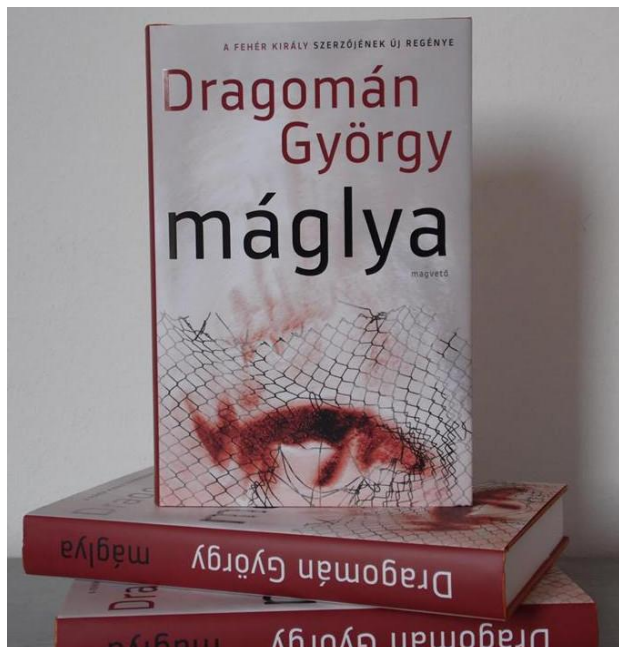
idejű monológjaival újra és újra megteremti a múltat, amit az évek során simára csiszolt, és törekeny valósággá alakított a felejtés. Bár az idő újabb és újabb rétegeket ragaszt az emlékekre, az évtizedekkel korábban megélt félelmet és bizonytalanságot akár egyetlen jó szándékú tárgy is képes azonnal felszakítani. Például egy kézzel készített, aranyosan csillogó márciuska, ami a legjobb barát nő kabátjára felvarrt csillagot idézi. Diktatúra és diktatúra összeér, a szabadság pedig akkor sem kerül közelebb a nagymamához, mikor rajta kívül mindenki mást megrészeget.

A regény két nő, két generáció párhuzamos története, nevetés és felejtés könyve, egyszerre diszkrét és hangos, egy mágiából és emlékekből alkotott meleg burok, melyet csak az elnyomottak memóriája képes megrepesztetni. Buja, boszorkányos rituálékkal alakítják az időt, kacskaringót rajzolnak a lisztbe, közöhegygel manipulálják a felelést, mezítláb taposnak védelmező agyagembert saját máglyájuk tövébe. Teszik mindezt olyan természetességgel, mintha csak gesztenyét sütnének, padlót síkálnának, vagy megtépnék a gyalázkodó osztálytárs hosszú, hullámos haját. Emma, mint a népmesék legkisebb királyfija, az emberek helyett inkább az állatokat tiszteli meg bizalmával, rókákat szabadít, hangyákkal osztozkodik, tettei pedig nem maradnak jutalom nélkül. Attól a pillanattól, hogy Dragomán felfedi, a furcsa pár kerítése mögött temető húzódik, hirtelen az olvasó számára is természetes lesz minden, a holtak közelsége elég magyarázat a varázslatra.

Emma a szüleivel átélt boldog percek emlékét őrzi, a nagymama olyan döntések emlékét, amiket a diktatúra leomlása után csak még erősebben kell őrízni. Dragomán pedig mesterien bánik a rábízott titkokkal. "Nagymama azt mondja, hallgassak csak, az néha könnyebb. De tudjam meg, hogy minél tovább hallgatok, annál nehezebb lesz a hallgatás is, és a beszéd is." A szekut, a besúgást, az öngyilkosságba hajszolt életeket viszont se a szabadság, se a hallgatás nem feledteti. A halott nagypapa szellemének felbukkanása, a bűnösök máglyáját belobbantó lázadók, és a rendszer régi barátai, akik szerint a változások után „az összes kutya azt hiszi, hogy kedvére parancsolgathat a régi gazdáinak”, felszínre hoznak mindent, amit addig csak a nagymama mindent elnyelő titokcsigája őrzött. Nekünk pedig el kell döntenünk, hogy tudunk-e sajnálni egy olyan embert, kinek döntéseivel, úgy hisszük, sosem tudnánk egyetérteni.

Dragomán megtartotta *A fehér király laza*, füzéres szerkezetét, fejezetei a szövegtestből kiszakítva, önálló novellákként is működnek, ám olvasás közben végig úgy éreztem, Emma élettöredékeit valami sokkal intenzívebb erő kapcsolja egymáshoz, mint Dzsáta kegyetlen, keserű kalandjait. Talán a kamaszlányban dolgozó dac, talán az, hogy ő már a regény elején sem volt ártatlan, talán csak annyi, hogy a szabadság mégis sokkal erősebb mozgatórugó, mint a félelem. Dragomán a végtelenségig realista író, realizmusa csendből, és látszólag össze nem illő, de nagyon is fontos történetdarabkákból áll, melyeket olvasójának kell a helyére illeszteni. Trükkös könyv a Máglya, paraszát nem könnyű kioltani. Felkavar, elgondolkodtat, megrág, és a padlóra köp. Ha elég szorosán járunk Emma nyomában, a végén egy darabig mi sem akarunk majd többet tudni, látni és hallani.

(index.hu)

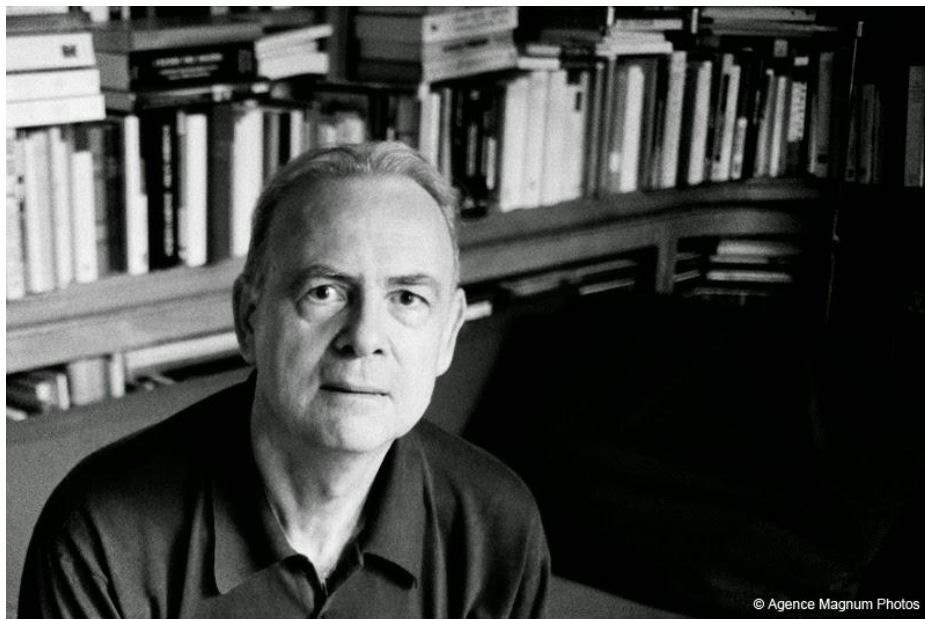

Dragomán György: Máglya

Magvető kiadó, 2014. október.

448 oldal, 3.990 forint

Patrick Modiano kapta a 2014.-es irodalmi Nobel-díjat

Patrick Modiano francia prózaíró kapta a 2014.-es irodalmi Nobel-díjat – jelentette be a svéd akadémia október 9.-én. A testület indoklása szerint Modianót az emlékezés művészetéért jutalmazták, amellyel felfoghatatlan sorsokat s "a megszállás életvilágát" idézte meg.

Modiano 1945. július 30.-án született Boulogne-Billancourt-ban egy olasz zsidó apa és egy holland anya gyermekeként. A középiskola éve alatt, Raymond Queneau hatására döntötte el, hogy irodalmi pályára lép, a párizsi VI. Henrik gimnáziumban ugyanis Queneau-tól – a "Zazie a metrón" és a

"Stílusgyakorlatok" szerzőjétől, anyja egyik barátjától – tanulta a geometriát.

Érettségi után nem ment egyetemre, 22 éves korától fogva csak a próza érdekelte, első regénye 1968-ban jelent meg. A "La Place de l'Etoile" után alig négy évvel, 1972-ben már meg is kapta a Francia Akadémia regénydíját, melyet a "Les Boulevards de ceinture" című művével érdemelt ki, hat évvel később pedig a Goncourt-díjat is odaítélték neki "Rue des boutiques obscures" című regényéért.

A termékenynek mondható Modiano -- a Goncourt-ban részesült mű már a hetedik volt a regényei sorában, noha igaz, hogy 1974-es "Lacombe Lucien"-jét Lousi Malle-lal közösen írta -- írói figyelmét igazán az identitáskeresés nehézségei, a társadalmi változások, valamint a káosz megértésének képtelensége kötötte le, másfelől pedig ugyancsak fontos az életművében a német megszállás témája. Ehhez a szülei életéből merített, hiszen 1945.-ös évjáratúként maga nem tapasztalhatta azt meg.

Eddigi 21 regénye közül négy is olvasható magyarul. Először a "Sötét boltok utcája" jelent meg, 1980-ban a Magvetőnél, ezt követte jókora kihagyás után 1996-ban az "Augusztusi vasárnapok", melyet az Elek és Társa gondozott. A "Dora Bruder"-t 2006-ban jelentette meg a Vince könyvkiadó. Ez a regénye egyébként kötelező olvasmány és érettségi tétel is a francia középiskolákban. A magyarul megjelent legutóbbi kötete a "Kis Bizsu", amely a Tarandus kiadónál jelent meg.

A francia Télérama 2009-ben számos írótól kérdezte meg, melyik a tíz legkedvesebb irodalmi műve. Ime Modiano válasza:

Trisztán és Izolda

Szentivánélyi álom -- William Shakespeare

Manon Lescaut -- Prévost apát

A Romlás virágai -- Charles Baudelaire

Bűn és bűnhődés -- Fjodor Dosztojevszkij

Elveszett illúziók -- Honoré de Balzac

Szép remények -- Charles Dickens

Arszenyev élete -- Ivan Bounine

Varázshegy -- Thomas Mann

Vulkán alatt -- Malcolm Lowry

Ahogy látszik, Modiano kedvenc-listája a XII. századtól 1947-ig -- amikor Lowry regénye megjelent -- ível át az időn. A tíz szerzőből négy francia, három angol, kettő orosz és egy német.

Gyermekek oldala - Gyermekek oldala - Gyermekek oldala.

Benedek Elek

Backa vára

Sok ezer esztendővel ennek előtte egy szép várat építettek a tündérek: a Mezőségen, a ménesi határon. Ez a vár a Backa vára, ma is megvan a romladéka. A tündérek fenn laktak a várban, az emberek lent a földön, csak ritkán találkoztak egymással, de békességben éltek, nem bántották egymást.

De telt-múlt az idő, az emberek mindenfelé templomokat kezdték építeni, s a templomok tornyában megszólaltak a harangok. A harangok zúgása semmiképpen sem tetszett a tündéreknél.

A Backa várbeli tündérek folyton leüzengettek, hogy bontsák le a tornyot, s ne harangozzanak többet, mert ők nem állhatják ki a harangzúgást. Visszaüzentek az emberek:

-- A harangszó hí minket a templomba, tetszik vagy nem tetszik nektek, a tornyot le nem rontjuk, s mindennap meghúzzuk a harangot.

Megharagudtak a tündérek, lejöttek Backa várából nagy sereggel, s ami templomot találtak, mind lerombolták, kő kövön nem maradt.

Telt-múlt az idő. Egyszer mi történt, mi nem, a tündérek várában elapadt a víz, majd' meghaltak a szomjúságtól. Leüzentek a környékbeli embereknek, hogy vigyenek vizet. De az emberek erősen haragudtak a tündérekre, senki sem vitt nekik. Akkor leküldték egy tündérleányt, hogy hozzon vizet. De a tündérleány sehogy se tudta megmeríteni a korsaját a kutakban. Kérte az embereket, segítsenek neki, merítsenek vizet. Mondották az emberek:

-- A templomainkat el tudtátok pusztítani ugye, de egy korsót nem tudtok megmeríteni? Nem merítünk vizet!

A tündérleánynak vissza kellett mennie víz nélkül. A tündérek majd' elepedtek a szomjúságtól, de hiába, minden forrás elapadt, ami a várban volt. Mit volt mit nem tenni, felkerekedtek, otthagyták Backa várát, elköltöztek más vidékre, többet emberi szem azon a vidéken nem látta őket.

Bácsi vár (Bačka tvrđava) - Vajdaság

Figyelő Figyelő Figyelő Figyelő

ELŐZETES

A Bornemisza Péter Társaság következő, decemberi rendezvénye: "**Ádvent a könyvtárban.**" -- 2014. **december 7.-én**, vasárnap, d.u. 17:30 órakor, Bécs 6., Capistrangasse 2/15. Vendégeink: **Joó Imola** egyetemi tanár, aki édesapja dr. Joó Sándor prédikációs kötetéből fog felolvasni és **Henter Nikol** (fuvola).

KIÁLLÍTÁSOK

HATÁR: közeledés, találkozás, áttörés (Osztrák-magyar mindennapok a 80-as években)

A **Collegium Hungaricum** Bécsben (Hollandstraße 4) megrendezett kiállítása, amely a Vienna Design Week keretében nyílt meg, típusárgyak, eredeti dokumentumok, képek, videók, és hanganyagok segítségével mutatja be a két ország hétköznapjait, valamint a kapcsolatot a határ két oldalán a rendszerváltozás körüli időszakban. A kiállítás 2014 december 12.-én zár.

ALBERTO GIACOMETTI - Pionier der Moderne (A modern művészet úttörője)

Bécsben, a **Leopold Múzeumban**, a 2015 január 26.-ig látható kiállításon a 20.-ik század egyik legnevesebb szobrászának műveivel ismerkedhet meg a látogató. A svájci születésű Giacometti (1901 - 1966) alig húsz évesen Párizsba költözik, ott csatlakozik az André Breton által vezetett szürrealisták csoportjához. A 40-es években alakítja ki a rá annyira jellemző egyéni, az emberi alakot szokatlan arányaiban ábrázoló, érett stílusát. A tárlat bemutatja a művész egyes alkotói korszakát, ezeket szembe állítva neves kortársai (Magritte, Max Ernst, Joan Miró, Francis Bacon, Jackson Pollock) alkotásaival.

KONCERT

La Scuola di Canto -

Ein Blick in Salieris Musizierstube (Pillantás Salieri zeneszobájába).

Fellép a teljes Mozart-család. A kis Wolfgangot **Calin Calfa** 13 éves fiú (tanára Joó Imola) alakítja, aki Mozart F-Dur variációit ("Salve tu, Domine") fogja játszani.

Hely : **Mozarthaus Wien** (1., Domgasse 5., Bösendorfersaal).

Idő : December 3., este fél 8-kor.

SZÍNHÁZ

Witold Gombrowicz: Operett

Hogyan tombolhatott két iszonyat is a 20. században? Miért is nem voltak erők, amelyek a fasizmust és a kommunizmust megfékezhetnék volna? Gombrowicz kíméletlen éleslátással elemzi egy század abszurditását egy operettparódián keresztül. Hely: **Nemzeti Színház, Budapest** Idő: november 11., 29 és december 5.

Absender: P.b.b.
Péter Bornemisza Gesellschaft
A-1060 Wien, Capistrangasse 2/15.

www.bornemisza.at

“Wiener Post“
Gefördert aus Mitteln der
Volksgruppenförderung.
Erscheinungsort: Wien
Verlagspostamt: A-1060 Wien

Österreichische Post AG Info.Mail Entgelt bezahlt

Medieninhaber und Herausgeber: Péter Bornemisza Gesellschaft, A-1060 Wien, Capistrangasse 2/15.
E-Mail: zoltan_ka@yahoo.com Redaktion: Zoltán Kászoni /// Bankverbindung: Creditanstalt Bankverein, A-1011 Wien, Schottengasse 6
BLZ: 11000. Konto Nr. 00207578600, IBAN: AT581100000207578600; SWIFT (BIC): BKAUATWW